

Erkki Koskenniemi
TT, dosentti
Koskenniemi.fi/EK
10.11.2017

Vastuuta ei voi ulkoistaa

Kirkolliskokouksen kaksi viimeistä päivää eivät tuoneet esille ihmeitä. Juuri siksi ne saivat pohtimaan asioita laajemmasta näkökulmasta.

Keskiviikkopäivä alkoi talousvaliokunnan mietinnöllä. Kokonaiskirkko on panostanut voimakkaasti kirkon yhteisiin tietojärjestelmiin, ennen muuta Kirjuriin ja Kipaan, Kirkon palvelukeskukseen. Nyt näistä tehdään ulkopuolinen selvitys eikä sen aikana aloiteta uusia hankkeita. Taustalla on paikallisseurakuntien kokemus että panostus ei vastaa saatua hyötyä. Kirkkohallituksen kyselytunti ei paljon tavanomaisesta poikennut. Lopun edestä valiokuntatyö vei kaiken mahdollisen ajan. Torstain aamumessun jälkeen nuijittiin pöytään rutiiniasioiden seassa myös varsin merkittävä asia. Kirkon keskusrahaston käyttöön osoitettuihin varoihin tehtiin suuri leikkaus. Se osoitti kirkolliskokouksen selvän halun säästää keskus- ja hiippakuntahallinnon menoista. Tuolta katoaa nyt muutamassa vuodessa paljon työpaikkoja, sillä kyse ei ole pikkurahoista vaan yli 10% menoleikkauksesta. Budjetti hyväksyttiin muutaman äänestyksen jälkeen pienin muutoksin.

Toinen nelivuotiskauteni kirkolliskokousedustajana on nyt puolivälissä. Olen nyt ollut kirkolliskokouksessa kuusi vuotta ja tämä viikko oli sisällöltään tyhjin kaikista. Piispainkokous oli sotkenut omassa lausunnossaan keskenään homoliitot ja aloitteen, jonka mukaan luovutaan vihkimisoikeudesta. Tämän vuoksi keskustelu homoliitoista käytiin uudelleen. Siihen meni käytännössä tämä viikko. Mitään tämä keskustelu ei muuttanut. Meillä oli ilmeisesti hyvin aikaa siihen.

Samaan aikaan näiden kuuden vuoden aikana on tullut entistä selvemmin esille toinen todellisuus, eikä aikaa olisi hukattavaksi yhtään. Kirkon väkimäärä on pudonnut noin 8 prosenttiyksikköä ja heistä ylivoimainen valtaosa on nuoria aikuisia. Kirkon verotulot ovat

kääntyneet laskuun eikä sille näy loppua. Pahinta kaikista on tuore kehitys, jonka mukaan lasten kasteet ovat pudonneet yli 10 prosenttia. Jos näin jatketaan, kirkko on kymmenen vuoden kuluttua yhä useammalla paikkakunnalla vähemmistökirkko, seurakuntien työntekijämäärä ja sen mukana toiminta on pienentynyt merkittävästi ja Suomessa kastettu lapsi kuuluu omassa ikäluokassaan vähemmistöön. Se tarkoittaa kriisiä.

Mitä teki kirkolliskokous tämän kriisin keskellä? Keskusteli vielä kerran aloitteesta, joka hylätään varmasti ensi keväänä, ja päätti tehdä selvityksen kirkon it-palveluista. Ainoa selkeästi kriisiin liittyvä reaktio oli hanke, joka pyrkii tehostamaan uskon siirtymistä sukupolvelta toiselle. Näiden hankkeiden tehokkuuteen kohdistuu ymmärrettävää epäilystä. Tarvittaisiin isompaa muutosta, mutta siitä ei tällä viikolla joudettu pohtimaan.

Aikanaan Suomessa elettiin tilanteessa, jossa valtion rahat olivat kerta kaikkiaan loppu ja oltiin selvästi törmäämässä kiviseinään. Kukaan ei halunnut luopua saavutetuista eduista. Presidentti herätteli suomalaisia tylynpuoleisella kommentilla: ”Pitäisikö nyt sitten säätää pari lakia?” Olisikin ollut helppoa, jos eduskunta olisi voinut tuottaa rahaa lakeja säätämällä. Sitä mahdollisuutta ei ollut. Sen sijaan oli tartuttava työhön ja koetettava ratkaista ongelmia, ja se teki kipeää.

Tällä hetkellä kirkon tilaa tuskaileva voi sysätä vastuun niistä kirkolliskokoukselle, mutta sen mahdollisuudet ovat yleensäkin rajalliset: Se on lakia säätävä elin eivätkä ihmiset tule kirkkoon lakimuutoksia. Piispalla on omat valtuutensa, samoin kirkkoherralla, mutta rajansa on niilläkin. Kävi arkkipiispanvaalissa miten hyvänsä, ongelmat eivät sillä poistu. Jollakin on enemmän vastuuta, toisella vähemmän, mutta ratkaisu on lähempänä kuin luulet.

Uskon siirtymistä sukupolvelle toiselle hoitavat äiti ja isä, jotka pitävät iltarukouksen lapsensa kanssa, ja isovanhemmat, jotka hankkivat hänelle lasten Raamatun ja lukevat sitä. Nuoria aikuisia pitää parhaiten Kristuksen Kirkon jäsenenä se nuori, joka pyytää ystävänsä nuorten iltaan. Kulttuurin jumalattomaksi muuttumista jarruttaa se, joka avaa Raamatun ja antaa Jumalan valtakunnan saada tilaa omassa elämässään. Kirkkojen autioitumista estää se, joka kutsuu ystävänsä messuun. Uskonpuhdistus ei ala kirkolliskokouksesta, vaan rivikristityn elämästä ja uudistumisesta. Vastuuta ei voi ulkoistaa. Se on sinulla ja minulla, jokaisella omalla paikallamme. Muihin emme voi välttämättä vaikuttaa, mutta omaan toimintaamme voimme.

Kirkolliskokous valitaan taas muutaman vuoden kuluttua ja sitä ennen varmaan muutamakin piispa. Ne ovat tärkeitä vaaleja ja niillä paikalla toimijalta vaaditaan paljon. Yhteen uudistukseen voit kuitenkin varmasti vaikuttaa itse, ja se koskee omaa elämääsi. Aikanaan virtaava vesi etsii kyllä uomansa. Seisova vesi ei etsi.